

ریت‌نگاری موسیقایی شعر پارسی

تصنیف

دکتر سیدامیر محمد مرتضویان

انتشارات دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی

عنوان و نام پدیدآور:	ریتیم‌نگاری موسیقایی شعر پارسی / مرتضویان فارسانی، سیدامیر محمد، ۱۳۵۷.
مشخصات نشر:	دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی شهید بهشتی
مشخصات ظاهری:	۱۲۲ ص.
شابک:	۹۷۸-۶۰۰-۵۹۰۷۰۳۳-۹
وضعیت فهرست‌نویسی:	فیمپا
موضوع:	موسیقی، ادبیات و عروض
رده‌بندی کنگره:	۱۳۹۲ و ۴۳/م/۳۵۵۸/PIR
رده‌بندی دیوید:	۸۱/۴۱
شمایلی که به‌شناسی ملی:	۳۲۳۴۵۷۰

نام کتاب: ریتیم‌نگاری موسیقایی شعر پارسی
تصنیف‌کننده: دکتر سیدامیر محمد مرتضویان فارسانی
سال چاپ: ۱۳۹۲
نوبت چاپ: اول
چاپ: سپهر نقش
صحافی: سپهر نقش
نقش‌نویس: روح‌نمدا
تیراژ: ۵۰۰
قیمت: ۶۰۰۰ تومان

حق چاپ برای ناشر محفوظ است.
هرگونه اقتباس، کپی، چاپ و تکثیر این اثر، ممنوع و به موجب بند ۵ ماده‌ی ۲ قانون حمایت از مولفان و مصنفان، پیگرد قانون دارد.

پیش‌گفتار

بسیاری از شعرهای سروده‌شده در ادبیات پارسی، منظوم هستند و اغلب در قالب یکی از اوزان عروضی مرسوم سروده شده‌اند. «عروض»، علم وزن‌شناسی شعرهای منظوم پارسی است. فراگیری و کاربری این علم، که شاخه‌ای با اهمیت از فنون ادبی محسوب می‌شود، افراد را با دانش ریاضی، پیچیدگی‌ها و استثناهای گوناگون مواجه می‌سازد. باید توجه داشت که ریشه و بنیان وزن شعرهای منظوم را «ریتم» در موسیقی تشکیل می‌دهد و قوانین عروض از راه «ریتمنگاری» و «ریتم‌خوانی» در موسیقی قابل تبیین و کاربردی‌شدن هستند. از این رو، کسانی که در ریتمنگاری و ریتم‌خوانی موسیقی مهارت دارند (علوم سلفژ بی‌صدا و دیکته‌ی ریتمیک موسیقی)، به سادگی قادر هستند، قوانین علم عروض را درک کرده و به کار بندند. در این کتاب، برای نخستین بار، قوانین یادشده با استفاده از علم ریتمنگاری موسیقی به صورت نظام‌مند و کامل تبیین، تکوین و طبقه‌بندی شده و مثال‌های گوناگون و جامع در این ارتباط ارائه شده‌است. بدیهی است در مطالعات این کتاب و کسب مهارت در ریتمنگاری موسیقایی شعر فقط توسط افرادی که با دانش و مهارت‌های مربوط به ریتم موسیقی استانی می‌توانند، میسر است. امید است کتاب حاضر ضمن تسهیل درک و کاربری قوانین وزن شعر منظوم پارسی برای افراد آشنا با علم موسیقی، نامشکوثر در مسیر پیوند هر چه بیشتر شعر پارسی با این علم باشد.

دکتر سیدامیرمحمد مرتضویان

زمستان ۱۳۹۲

فهرست عنوان‌ها

۱	۱. تعاریف و مفاهیم مربوط به وزن شعر
۱	۱.۱. هجا، مصوت و صامت
۱	۲.۱. چارچوب وزن
۱	۳.۱. علم عروض
۲	۴.۱. جنبه‌های قالب‌های شعر منظم
۳	۲. ریتم موسیقایی
۳	۱.۲. مفهوم عام ریتم
۴	۲.۲. ریتم منظم
۵	۳.۲. ریتم منظم در موسیقی
۹	۳. ریتم‌نگاری موسیقایی شعر منظوم پارسی
۹	۱.۳. ارکان ریتم در شعر منظوم پارسی
۱۲	۲.۳. ریتم‌نگاری موسیقایی قالب‌های ریتmik شعر منظوم پارسی
۱۲	۱.۲.۳. روش ریتم‌نگاری قالب‌های ریتmik شعر منظوم
۱۵	۲.۲.۳. قواعد کلی حاکم بر قالب‌های ریتmik شعر منظوم پارسی
۱۸	۳.۲.۳. ریتم‌نگاری مهم‌ترین قالب‌های ریتmik به‌کاررفته در شعر منظوم پارسی
۱۸	۱.۳.۲.۳. قالب‌های با متر ساده - دوضربی
۳۲	۲.۳.۲.۳. قالب‌های با متر ساده - چهارضربی
۳۴	۳.۳.۲.۳. قالب‌های با متر ساده - سه‌ضربی
۳۶	۴.۳.۲.۳. قالب‌های با متر ترکیبی - دوضربی

۵.۳.۳.۳. قالب‌های با متر ترکیبی - چهار ضربی ۶۶

۴.۳.۳. سازمان‌دهی مصرعی ناهم‌طول ۱۰۲

۵.۳.۳. چندوزنی ۱۰۳

۶.۳.۳. بحر طویل ۱۰۳

۷.۳.۳. قالب ریتمیک در شعر نو ۱۰۴

۸.۳.۳. توسعه‌ی قالب‌های ریتمیک شعر منظوم پارسی ۱۰۴

فهرست منابع ۱۱۸